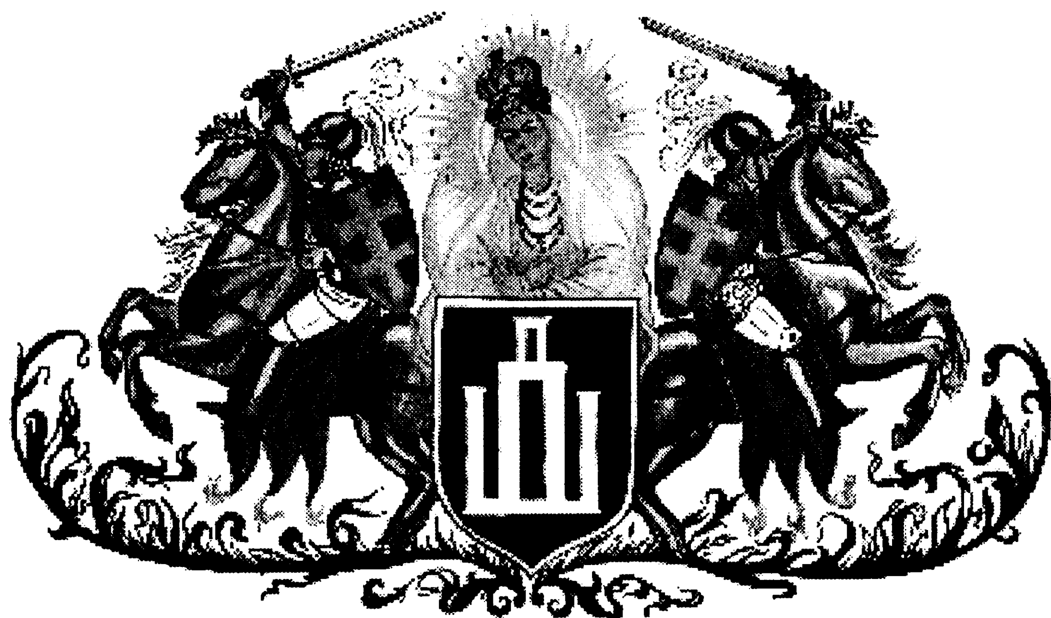
Mater Lithvaniae, ora pro nobis!

LITWA

hłos monarchisty

№ 3 (15)

MIESIAC LIPIEŃ - WIERASIEŃ ROKU 2002

GAZETA ZASNAWANA Ú 1908 ROKU, ADNOÚLENA Ú 1995 R.

LITWA

BYC ALBO NIA BYC?

„LITWA" – GAZETA DLA TYCH, CHTO PRAHNIE DASZUKACI SIA SENSU...

Літва

Быць альбо ня быць?

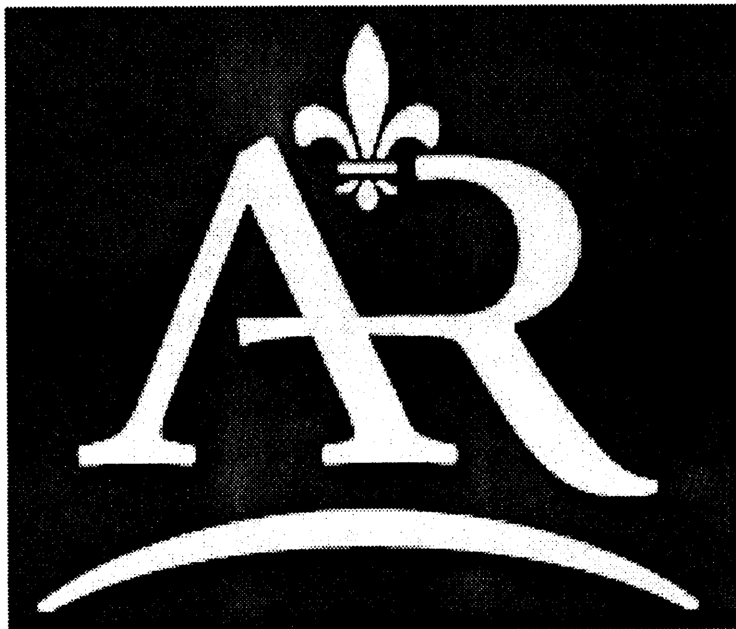
"Літва" – ґазэта для тых, хто прагне дашукацi ся сэнсу...

MONARCHICZNY RUCH

FRANCUSKIJA RAJALISTY - WIARTAŃNIE DA PALITYKI

U hetym matarjału tajmujem[1] adcinkaú z artykułu Jaceka Bartyzela, publikawanaha ú wydańni Klubu Zachawaúcza-Manarchicznaha (Polszcza) «Pro Fide, Rege et Lege» (Za Wieru, Karala j Prawa). Aútor abmaloúwaje stanowiszcza ú jakim trywajuć francuskija legitymistyja – prychilniki Jaho Karaleúskaj Mości Kniazia Anżujskaha Ludwika Burbona.

Letaś, dakładna każuczy 7 studzienia 2001, a taho – iża z peúnaściaj było świadoma abranym symbolicznym aktam – la samoha parohu XXI staroczcza chryścianskaje dziejastani[2], adbyú sia niesamawity akt u historyi manarchicznaha ruchu ú Francyi. U hety dzień byú praklamawany Karaleúski Aljans (Alliance Royale – AR). Medyi widoczna zmaúczali hetaha faktu, tamu niewabchodnym peúnaje tłumaczeńnie. Treba zhadać, iża palityczny rojalizm zyjszoú znad Sekwany (Seine) z palitycznaje sceny ażno ú 1873 r., kali hrabia de Chambord adkinuú amal peúnaje mażliwaści úzyjścia na tron kosztam zhody (kampramisu) z pryncypami rewalucyi.

Loga Alliance Royalle

U *Zwarotu da úsich rajalistaú* Karaleúski Aljans – świadomy taho, iż succzasnaje pakaleńnie francuzaú nie miarkuje pra karaleústwa, tamu ú karotkim histarycznym kruhabiezie (peryjadu) jaho nia daści sia restaúrawaci – źwiartaje sia nie tykiele da pierakananych rajalistych, ale j da úsich francuzaú wiernych ichnaj historyi dziela zadzinoczańnia ú supolnaje palitycznaj akcyi ahulnanacyjnaje údaczy[3]. Jon chocza zadzinoczyć francuzaú ź ichnaju úłasnaj historyjaj zyrwanaju praz Rewalucyju j respublikanski reżym, a taksama pierakanać ich, iż restaúracyja manarchii jo wadzinym peúnym srodkam, jaki ż usunie raspływańnia nacyi j krainy ú chadzie (pracesu) hlabalizacyi j «nieczaławieczych pryncypaú» unifarmizacyi, ułady hroszaj i medyjaú, a taksama «hihantycznaha federalizmu», jakija niszczać ludzkaj asoby, nacyjnaje świedamaści j dziarżaúnaje suwerennaści.

Najbliższaj biahuczaj palitycznaju metaju jości údzieł u wybarach da Eúraparlamentu ú 2004 roku (u minułych prezydenckich wybarach i wybarach nacyjnaha parlamentu sioleta Karaleúski Aljans nia údzielniczaú, kab nie drabici szczupłych pakul srodkaú, taksama j finansawych – red.). U hetkaje taktycy widawoczna jość korań «makijawelizmu», zaúważyúszy, iż rajalistyja jość i fundamentalnymi antydemakratami j raszczuczymi worahami hetak hukanaj intehracyi brukselskaha kroju. Jany majuć taksama świedamaść, iż Eúraparlament nia jość praúdziwaj uładaju, jakaja tajmuje sia ú eúrapejskaje Radzie Ministraú i eúraźwiazawych kamisyjach, a tykiele kansultacyjnym orhanam. Ale ú hetym wypadku wiadzie sia nia pra «zachop ułady», ale pra najaúnaść placdarmu dziela mażliwaści waznajmieńnia manarchicznych pryncypaú na jak najszyrejszym forumu dy ź minimumam kosztaú (padobna czynić dareczy úsia antyeúraźwiazawaja nacyjnaja prawica úwa úsim Zachadzie, paczaúszy ź Le Pena).

U poúnym sensie nadzwyczajnaju dy napeúna szakawałaju bocznych asobaú padziejaj u prasiaknutaj laicyzmam (świeckaściaj) respublikanskaj systemie, jość inaúguracyja swojnaje[4] czynnaści Karaleúskim Aljansam praz akt publicznaje kansekracyi (aświancańnia) ruchu. Heta adbyło sia 17 czerwienia 2001 r. u Bazylicy Sacre-Coeur na Monmartre, na rocznicu abjaúleńnia św. Marharycie Maryi Najświaciejszaha Serca Pana Jezusa. Hetaha dnia starszynia Karaleúskaha Aljansu, za tulicznaści[5] a.Morandi dy aktywistych ruchu, uźnies malitwaú da Chrystusa Karala Karaloú, paświaczajuczy Jahonaj apiecy lud Francyi, prosiuczy ab uspamin na Światarny Źwiaz, jaki byú zawierany ź Jahonym Kaściełam praz Chlodwiga[6] nad chryścilnaju misaj u Reims, paćwierdżanaha praz Arleanskuju Dziawicu[7] , i adnaúlanaha za kożnaje karanacyi Archichryścianskaha Karala[8]. Paniaweż Światarny Źwiaz byú zyrwany aficyjnaju Francyjaj, jakaja zamardawała swojnaha Karala, Karaleúski Aljans prosiú Pana Jezusa ab łasku dadańnia siłaú dziela naprawy hetaha złaczynstwa szlacham adnaúleńnia Źwiazu Trona dy Ałtara ú restaúrawanym chryścianskim karaleústwu. Pryświaczajuczy Karaleúski

(praciah na 2-j staroncy)

MONARCHICZNY RUCH

FRANCUSKIJA RAJALISTY - WIARTAŃNIE DA PALITYKI

(praciah ź 1-je staronki)

Aljans u wapieku Najświaciejszamu Sercu, idejał, jakoha jon reprezentuje j usich jahonych czalcoú, jahony kiraúnik prosiú ab uspamohu taksama Najświaciejszaj Maryi Panny – Karalewy Francyi, św. Michała Archanioła – naczalnaha niabiosnaj milicyi, hramiciela Lucypara j Anioła-Straża Francyi, św. Joanna d'Arc, św. Ludwika, karala Francyi dyj usich świątych patronaú Francyi j świątych z Domu Francuskaha.

Użo z padadzienych wyżaj źwiestkaú wynikaje niezwyczajnaja rola kiraúnika nowaha manarchicznaha ruchu. Jahona asoba nia maje być niewiadomaju czalcom a prychilnikam naszaha Klubu, bo jahonyja teksty kaliści pieradrukoúwali sia ú «Biuletynie Monarchistycznym». Yves-Marie Adeline – bo pra jaho jdzie sia – byú biez sumliwu najbolsz wybitnaju postaciaj suczasnaha francuskaha rajalizmu jaszcze da útwareńnia AR. Czaławiek iz praúdziwa renesansowymi dalahladami – filozaú, publicysta, paeta dy muzykolah. Tytuła dochtura filazofii atrymaú na najbolsz prestyżowym Uniwersytetu Paris I, albo Sarbonie. U 1986-1989 rr. byú wykładoúcam na úniwersytetu ú Poitiers, ale paśla taho, jak źwiazaú sia z manarchicznym rucham, byú zmuszany źniknuci z akademicznaha świetu, szto zreszty pakazuje wymoúnaha świedczańnia reczaisnaha wobrazu úniwersyteckich swabodaú u «Respublicy Prawoú Czaławieka». Adeline źwiazaú sia z najbolej artadaksalnym adłomam rajalizmu, h. zn. lehitymistycznaju płyniaj i chutka staú sia aútarytetam u sfery jahonaje palitycznaje tealohii. Aczkolwiek maładoha szcze wieku (narodziú sia ú 1960 r. ú Toulonie), apublikawaú użo dwanancać kniżkaú. Jon jość katalikom jaki hłybaka wiera – tradycyjanalistam i baćkam siamiora dzieci.

Padstawaju paklikańnia asobnaje palitycznaj farmacyi rajalistych było nieszta bolszaje, aniż pierakanańnie, iża ruch daśpieú da biezpasiaredniaha dziejańnia. Taksama mocnym matywam byli wysnowy wyciahnutyja z raniejszaje analizy Adeline'awaj ab zbureńni respublikanskaj prawicy – poúnaha na wypadku liberalnaj centraprawicy z establishmentu, i czastkowaje, na padstawie razłomu Bruno Megreta, pazasystemnaj nacyjnaj prawicy Le Pena. Rasparcelawanaj[9] na szmat adłomaú i nia úmiełaj miż sobku supracoúniczaci prawicy brakuje taksama stratehii da daúhoje dystancyi; jana żadaje paddawaci sia spakusie lustranoje hulni mikraciaú[10] za byćcia subjektam aktualnaje sceny palitycznaj, bo hetak naturalowa łaćwiej. Rajalistyja – każa Adeline – nazbyt doúha padtrymwali mikraciaú[8] taje czy inszaje «palitycznaj siamji» prawicy, zahenul tej dziejaczas[11] minuú: prawica pamierła (la droite est morte). Siadno[12] hetkaje dyjahnozy nastupnym. Respublikanskaja systema ú Francyi heta sztoś bolszaje ad tykiela „forma regiminis"[13] u sensu klasycznym, jakaja dzie-nidzie moża mahła być nadecznaju[14] rożnym idejowym źmiestam – taksama kanserwacyjnym i relihijnym. Ale ú Francyi jość niemażliwaj tradycyjanalistycznaja dy pabożnaja respublika, hetkaja, jak hreckija poleis[15] , rymskaja res publica[16] czy szwajcarskija kantony. Heta wyźniata[17] ex definitione[18] na wadnej praúdy, ale kardynalnaj padstawie: Francuskaja Respublika jość benkartam[19], jaki byú sparodżany antychryścianskaju masaneryjaj i karalazabojczym «zasnawalnickim mordam». U Francyi adno moża być albo katalickaja manarchija, albo laicka-masonskaja respublika – tertium non datur[20]. Hetaha dawodzić taksama efemernaść usich, wyprabawanych ciahom 200 rokaú hybrydaú hramadzkaha ładu: banapartaúskaha cezaryzmu, burżujnaje liberalnaj manarchii, «nacyjnaje rewalucyi» Petaina j ureście «respublikanskaj manarchii» de Gaulle, jakaja jsnuje użo czysta farmalna.

Kali ż Respublika hruntuje sia na jdejalohii, jakaja na sto wadsotkaú rewalucyjnaja, demakratycznaja, ehalitarnaja, laickaja, antytradycyjanalistycznaja j antyhierarchicznaja; kali jana jo paprostu lewicowym ładam wodle samej swojnaj natury j istoty; kali lawica jość biezdyskusyjnym ułaśnikam Respubliki, tady úwohule sensu nia maje mowa pra «prawicu» dy «lawicu» u mieżach dadzienaje systemy. Chtokolwiek u jaje łucza, staje sia praz akaliczności na pazycyi lawicy, chocia ż by j jahonyja prawicowyja pierakanańni byli najhłybszymi dy najszczyrszymi. Naksz paprostu nia moża być, paniaweż ład pays legal[21] nie daje swabody maneúru jdejowaha. Kożny prezydent, ministar, parlamentarysta, mer musić dzieić u wasadkoch systemy, aficyjnym mianokliczam[22] (hasłam) jakoje jo szatanskaja trojca: Liberte – Egalite – Fraternite[23], dziarżaúnaj relihijaj jakoje jo biazbożnyja Prawy Czaławieka, publicznym kultam jakoje jo adpraúlany ú Pantejonu masonski rytujał. Mienawita henaha stanowiszcza Adeline hukaje «zasidleńniem» i sparaliżawańniem prawicy. Jon nie wadmaúlaje dobraje woli, wietłaści, szczyraści pierakanańniaú usim henym ludziom zu prawicy, jakija paczynajuczy ad kanca XIX st. (iduczy útropy[24] niaúdałaje alokucyi papieża Lawona XIII, jaki łatwawierna rachawaú sia na chryścianizacyju Respubliki) zdajśniali[25] (zrealizoúwali) ralliement[26]: hramadzkich katalikoú de Muna, liberalnych katalikoú Piou, nacyjanalistych. Adeline wieladuszna pryznaje achwoty wasłony transcedentnych kasztoúnaściaú u życci paspalitym nawat prawicy istotna respublikanskaj. Ale czaho z hetaha, kali demakratycznaja j respublikanskaja systema nia chocza a priori wiedaci «ani Boha, ani Pana». Jana wyznaje wadno roúnaści ananimnych adzinkaú a «swabody» iż jość pasłuszenstwam adno úłasnym niżkim, albo úwohule sprecznym z naturaju prychamaciam, jakich hukaje «prawami czaławieka». Prawica niczahutki nia moża zrabić u hetakich warunkoch, nia jdzie tut tykiela pra «zwyczajnaje» matarjalnaje karumpawańnie jejnych ludzioú[27], bo heta moża zdaraci sia dzie lubia; idzie pra karupcyju idejowaju dyj moralowaju, ab stałaju kapitulacyju pierad usimi «respublikanskimi kasztoúnaśćmi» – ażno da zabićcia nienarodżanych i «sużenstwa» zbaczencaú[28].

Wysnowa, pry jakoje trywała staić Adeline, jość jasnaju: pieramahczy Respubliku, zatrymaci demakratycznaha barbarstwa, j adratawaci chryściańskaje cywilizacyi a «wiecznaje Francyi» – «najstarejszaje corki[29] Kaścieławaje», jakoje szturchajuć siońnia da tchłani[30] relihijnaj apastazyi[31] j straty świadomaści ú hlabalistycznaj kanstrukcyi, moża tykiele supraćpastawa respublikanskamu pryncypu, daktrynie «suwerennaści ludu», ułady «ad dołu» – pryncypu manarchicznaha, daktryny suwerennaści Karalowaj, ułady «zhary». Naturalowa, szlach da restaúracyi Karaleúski Aljans adno paczynaje j niawiedama, jak doúha jon budzie trywać. U kożnym razie, cykal «Złatoha Wieku» lawicy daje aznakaú wajścia da fazy zaniapadu j, wodle dumki Adeline, nadyjchodnym jo rapt[32], kali lud wiartaje sia da swajho Ajca j razpaznańnia swaich suwerenaú. AR maje narychtawaci francuskaha ludu na nadyjścio henaha czasu. Rajalistyja razumiejuć, iża na hetym świecie niama daskanałaści, iż czaławiek zaúżdy budzie schilnym na zło, ale wieruć, iż nawiartańnie Francyi da pryncypaú, jakija jaje naradzili, praczynić darohi da wyjścia z paniawierkaú, da jakich ukinuła narodu Respublika j demakratycznaje daktrynerstwa: niekantralawanaja mihracyja, brak biaśpieki, biespracoúje jak nastupstwy hlabalistycznaj ekanomiki. Karol, ajciec narodu, adkaża na patreby ludu, bo sens byćcia karalom jość achoúwaci swojnaha ludu, a symbalom jahonym jo miecz Sprawiadliwaści. Paśla wadsensawych (absurdowych) wyprobaú (eksperymentaú) administracyjnaje ekanomiki na úzor kamunizmu, i paśla panawańnia burżujazyi, jakaja (jak u wAnhielszczynie) zabrała ú manarchii suwerennaści, spratestantyzawała wiery, bo ewanhelicznaja nawuka Kaścieława staúlała zahradkaú uładzie hroszaj; jakaja ludzkaje pracy traktawała za prostaha żywieniu[33] (elementu) kosztawaha, a ludzioú[20] za znadbieni[34] – manarchija pawiartaje chryścianskaje ekanomiki, prysłusznaje[35] nadpryrodżanym metam ludziny. Karol abaronić taksama wonkawaje suwerennaści haspadarstwawaj a narychtuje nacyjnaj asłony – reczy, jakoje Respublika niżdy nia zdoleła zabiaśpieczyć. Karol nareście, jość nie tykiele ajcom narodu, jak jahony pratektar, abaroncam a wartoúcaju sprawiadliwaści, ale jaknajpiersz Zadzinoczaram usich duchowych siemjaú francuskaj tradycyi a wyzwolcam spad cisku postrewalucyjnych idejalohijaú źnianawiści, hwałtu dy zajzdraści.

Karaleúski Aljans sia staúlaje panad dynastycznymi j parsunalowymi[36] spreczkami, jakija trywajuć spamiż lehitymistycznymi prychilnikami «hiszpanskich» Burbonaú dyj arleanistymi, i źwiartaje sia da ich usich. Heta nia znacza wyraczeńnia pierakanańniaú u hetym pytańni ani samym Adeline, ani kimkolwieczy. Debaty na temat prawawitaści dapasawanaje[37] parsunalowaje Kniaziowaje inkarnacyi wieścimuć sia adyż[38] wyniatna ú

(praciah na 3-j starondy)

MONARCHICZNY RUCH

FRANCUSKIJA RAJALISTY - WIARTAŃNIE DA PALITYKI

(praciah ź 2-je staronki)

kołach, admysłowa na toje paklikanych, jakija wykonwaćmuć nadalej swojnaje misyi: u tawarystwach i kwazipalitycznych kluboch, na bałonach tearetycznaje presy. Aljans natomiest[39] maje úznosici sztandara instytucyi manarchii j karaleúskaje funkcyi, jak niewabchodnych srodkaú ratunku Francyi. Usi ż majuć wieryć, iż u wadpawiednym czasie paluch Abacznaści Bożaj raźwiaża pytańnia hetaha.

Prezydent Alliance Royalle Yves-Marie Adeline

Skora[40] pierszaju metaju AR nia jo «iluzyjowy» zdabytak ułady, ale wajście da debataú paspalitych, nie stanowić paradoksu údzieł u demakratycznaj hulni ruchu, jaki warożym samomu demakratycznamu pryncypu. U prohramu AR niamasz nawat ścieniu sastupstwa na karyść «absuczaśnieńnia» ładu manarchicznaha, dziela taho kab zrabić jaho bolsz «źjadomym» dla demaliberalnaj mentalnaści. Aljans nia chocza taksama `ddawaci sia mikraciam[8] taje czastki arleanistych, jakija ciahom użo paústaroczcza waznajmujuć prohramu «úkaranawańnia demakracyi». AR trywała staić na hruncie transcedentnych pryncypaú chryścianskaj manarchii j adkidaje taksama kanceptu czysta symbîlicznaj, parlamentarnaje «kanstytucyjnaj manarchii». Adeline supraćpastaúlaje joj badańnia (tejoryi) pra rożnaść pamiż kanstytucyjnaj manarchijaj, dzie pryncypam lehitymizmu jość «ukanstytujawańnie» dziarżawy jak damowy úsich iz usimi, ci ú iście taksama jak u respublikanskaj tejoryi, j **«instytucyjanalnaj manarchijaj»**, h. zn., jakaja abapiraje sia na dadzienuju «zhary» instytucyju prawawitaj karaleúskaj ułady.

Francuskaja manarchija nia byćmie úreście nakszaju, jak tykiele chryścianskaj, karol Francyi nia inszy, jak adno katalicki. Paddanyja karala Francyi – i jon sam zreszty, jak prywatnaja asoba – majuć swabody prachtykawańnia, albo nie, katalickaje wiery, pawodle swabody ichnych sumleńniaú. Ale jak asoba paspalitaja karol Francyi nia maje úłady palitycznaha nastupu na duchowyja kasztoúnaści supolnaściny: dabra, praúdy, sprawiadliwaści, bo hetyja kasztoúnaści jość panad im, pachodziuć ad Boha j prawa Jahonaha. Karol biaz Boha jość karalom, jaki czynić siabie samoha «boham», jość takim czynam tyranam, a nie praúdziwym karalom. Hetym taksama jość – i ú pamnożanym wyhladu – wypadak Respubliki, jakaja tajmawała siabie pa na miejscy Bohawym, dziela taho, kab uwodzić niemaralowych zakonaú. Respublika jość reżymam szmat jakich tyranaú.

Wysnowa

Dziejańniam naszych francuskich comratriotes[41] należyć adnak pilna pryhladaci sia na inszaj padstawie. Karaleústwa św. Ludwika jość admysłowym: heta jano załuczyła pierszaha Światarnaha Źwiazu z Kaściełam Rymskim i fundawała padmurku cywilizacyi chryścianskaj Eúropy. Tojesna, zamardawańnie jaho[42] Rewalucyjaj zapaczatkawała zyrwańnia henaha Źwiazu j niszczeńnia henaj cywilizacyi. Tamu kali b Abacznaść dazwoliła kalikolwieczy na adbudoú francuskaj manarchii, hety byú by niachibny znak, iż Renesans cełaj Eúropy, cełaha łacinskaha Christianitas, a znacza i Karaleústwa Polskaha, jaszcze jość mażliwy, iża Boh nie nakanawaú nam jak Sadomu j Hamory źniszczeńnia.

[1] tajmawaci – źmiaszczaci
[2] dziejastań – era, hl. kowienskaha „Rasijska – Kryúskaha" sł. W. Łastoúskaha na bałonie 756.
[3] udacza – charaktar (ź niamieckaje j prancuskaje), tamsama, b.738.
[4] swojny – hl. nowa-jorskaha „Wialikalitoúska – rasijskaha" sł. Dr. Jana Stankiewicza na bałoncy 1085.
[5] tulicznaść – prysutnaść (trasianka żachnaja!), hl. kowienskaha sł. W. Lastoúskaha, b. 820.
[6] Chlodwig – karol Frankaú u V st.
[7] św. Joanna d'Arc
[8] «Archichryścianski Karol» – tytuł, jaki nadawaúsia kożnamu Karalu Francyi za karanacyi na zhad abawiazku baranić katalickaje wiery
[9] rasparcelawanaj – raźbitaj na szmat kawałkaú
[10] mikrać – iluzyja (słowa prancuskaje), hl. sł. W. Łastoúskaha, b. 228.
[11] dziejaczas – epocha (słowa hreckaje), tamsama, b. 756.
[12] Siadno – sutnaść, koreń
[13] forma regiminis – systema kirawańnia
[14] nadecza – źmiastuje ú sabie, содержит; nadeczny – napaúniony, jaki nieczahaś u sabie útrymwaje.
[15] poleis – polisy
[16] res publica – recz paspalitaja (ahulnaja)
[17] wyźniata – wykluczana (trasianka ź исключено), hl. sł. W. Łastoúskaha, b. 233.
[18] ex definitione – pa wyznaczeńni
[19] benkart – bajstruk
[20] tertium non datur – trejciaha nia dadziena
[21] pays legal – prawawaja dziarżawa
[22] mianoklicz – hasła, dewiz, hl. kowienskaha sł. W. Łastoúskaha, b. 144.
[23] Liberte – Egalite – Fraternite – Swaboda – Roúnaść – Braterstwa
[24] utropy – śledam, uśled (trasianka), hl. „Starabiełaruskaha leksikonu" M. Pryhodzicza j H. Ciwanowaj na baczynie 29.
[25] zdojśnici – ażyćciawić, uiśnić (trasianka), hl. nowa-jorskaha sł. Dr. Jana Stankiewicza, b. 441.
[26] ralliement – zadzinoczanańnie
[27] ludzioú – Dr. Jan Stankiewicz u sł. nowa-jorskim spres padaje „ludzioú" j aniżdy „ludziej". Bo czamu b tady nie padawaci „rublej, świńniej, maskalej"? Karystańnie zy słowaú iz kanczatkam rasiejskim, jak „dziaciej, haściej, waczej, naczej, ludziej" jo niepaśladoúnaściaj, niepryncypowaściaj a nacyjnaju niesaśpiełaściaj! Nia brak chwilolahaú, jakija za nawuczańnia paddalisia ciamieszańniu hakupanckich dahmataú: praz brak hadańniesi, praz nendzu Hodnaści – ale My nia musima być achwiarami czużnoja hańby! Hodnaść panad usim! Pan Śkirhajła Palanecki.
[28] zbaczeniec – wyczwareniec
[29] corka – daczka. Nie polonizm! Paniawież papolsku – córka. Hladziecie „Starabiełaruskaha leksikonu" M. Pryhodzicza j H. Ciwanowaj b. 162.
[30] tchlań – biazdońnie, hl. sł. W. Łasoúskaha, b. 18.
[31] apastazyja – adstupnictwa
[32] rapt – momant, hl. sł. Bajkowa j Niekraszewicza.
[33] żywień – żywieł, piarwiestak, hl. sł. W. Łastoúskaha, b. 755.
[34] znadbień – pradmiet, tamsama, b. 533.
[35] prysłuszny – padparadkawany (sztuczna wynajdzienaje słowa), „Starabielaruski leksikon", b. 138.
[36] parsunalowy – jaki należa parsunie (personie) – personalny.
[37] dapasawany – konkretny, sł. Bajkowa j Niekraszewicza.
[38] adyż – adnak (trasianka), nowa-jorski sł. Dr. Jana Stankiewicza, b. 39.
[39] natomiest – za toje
[40] skora – pakolki
[41] compatriots – u hetym znaczańni – adnadumcaú
[42] Karaleústwa św. Ludwika

NASZA WIERA

Rycarowie!

Ja Katalik! Nie schizmatyk niawierny!
Ja paczuwaju sia dumnym a peúnym!
Hodna niasu miecz Kryżowych Wyprawaú
Suprać szatańskich paczwarnych nawałaú!
Pierad uładaj Kaścielnaj Stalicy
Lasnuć niawiernyja skorana nicma!
Ja waznajmuju paúsiudnaj dazwańnia
Jezusa woli pawiek panawańnia!
Spres załunajuć Ściahi Tamplijeraú!
Majma ż u sercy walecznaje Wiery!

Wierny Tamplijer.

MADERNIZM - ALBO FRANCUSKAJA REWALUCYJA Ú KAŚCIELE

Trywajuczy na warcie tradycyi ú świeckim żyćci, adyż[1] niemażliwa wabminuci úwahaju pytańniaú wiery, bo kożnaje dziejańnie, jakoha czaławiek sparadżaje maje swajoj krynicaju złoha albo dobraha ducha – Szatana czy Pana Boha. Hety artykuł raspawiadaje jak paczaú sia zaniapad «sakrum» i da czaho jon wiadzie. Tajmujuczy jaho my nia majem na mecie úczynici szkody ani jakimkolwiek dastojnikam Kaścieła ani wiernikam, ale choczam szczyra razważyć – czy ad naszaj światoj katalickaj wiery czahoś jaszcze ú XX st. zastało sia?

Sustrakajuczy sia j razmaúlajuczy ż ludźmi dalokimi ad Kaścieła poczastu spaścierahajesz[2] naturalowaha nierazumieńnia. Każuczy pra prychilnikaú u naszym zmahańni za tradycyju, jany biezumoúna zhadwajuć Katalickaha Kaścieła, jaki ichnaj dumkaj apryjory musić padtrymwać padobnych pamknieńniaú dy trywaje skraj kanserwatyúnym arhanizmam. Woś ża na hetkija wykazwańni my wyraszyli nareście wadpawiaści, iż siońni Kaścieł nia jość ani naszym prychilnikam, ani zyczliúcam. Jak hetak stała sia?!

Historyja

Kab adkazaci na hetkaha wahulnaha pytańnia treba zrabici ekskursu da historyi. Refarmacyja XVI st. padważyła pajma aútarytetu ú tealahicznaje dumcy. Heta nie mahło nia wyklikać burnaha roskwitu raznastajnych heretycznych wuczeńniaú. Najbolsz mocnymi ż ich byli jansenizm i kwijetyzm. Nazoú pierszaha pachodziú ad proźwiszcza fundatarawaha – biskupa Kornela Janseniusza ż Ipres (Francyja). Jahonaja daktryna palahała na pamacnieńni duchowaha asketyzmu j apakwaleńni hierarchicznaha centralizmu Kaścieła. Kwijetyzm u swaju czarhu biare paczatak z kwazikalwinskaj daktryny pra niaúdzieł wolnaje woli czaławieka ú zbaúleńni. Nazoú herezyi pachodzić z łacinskaha słowa quies, iż znacza supakoj. Tworcaj daktryny byú hiszpanski światar Miguel de Molinos.

Nastupnaj krynicaju «wolnadumstwa» stała sia masaneryja (masonstwa). Masaneryja jo typowym prykładam anhielskaha deizmu. Jejnaja geneza siahaje hłybakaha siaredniawieczcza, a ú jejnym paústańni wahawitaje roli zhulali[3] pierad usim dwa czyńniki: akultystycznaja tradycyja j mularstwa. Da akultystycznaj wiedy dadała sia kabalistycznaja nawuka, albo tajamniczaja interpretacyja Biblii, i satanizm, albo kult szatana. Druhoju tradycyjaj, jakaja zaważyła na genezie masaneryi było mularstwa. Mularskaja sztuka[4], jakaja taksawała sia za siaredniawieczcza, była úważanaju za najskładaniejszaju sztuku. Stul znaúcy hetaje sztuki, mulary, zadzinoczwali sia ú cachoch, jakija karystali z rożnych tajamniczych symbolaú i pilna achoúwali tajamnicaú swojnaje[5] sztuki.

Za peryjadu Renesansu mularskaja sztuka stała sia bolej znanaju, ale mularskija cachi trywali nadalej, mienawita ú kanserwatyúnaj Anhielszczynie, j pierakształtawali sia na zabaúlalnych klubaú. Hetyja cachi ad 1641 r. pryjmali ú swaje szerahi szlachtu, jakaja paczała czynić wyznaczalnaha úpływu na ichnaha żyćcia. U 1694 r. u wodny z hetkich cachoú zapisaú sia anhielski karol Wilhelm III Aranski, a za jahonym prykładam szmat pradstaúnikoú anhielskaj arystakracyi. Ad miajscowaści Lodge, dzie czalcy cechu żbirali sia, pajszoú nazoú samoha cechu-bratczyny – łoża. Napaczatku łoży mali kanfesyjnaje údaczy[6], ale pa 1700 r. stali sia pierasyczanymi racyjanalistycznym Aświetnictwam i deizmam. Ź ichnaha úpływu jany úszczali wieścici lozungaú adzinaj religii dla úsiaho ludztwa – deizmu j idei paúsiudnaha braterstwa ludzioú[7]. Z raniejszych tradycyjaú zastali sia kształt dy rytujał, ale im nadali noúszaha źmiestu. Dnia 24 VI 1717 r. czatery[8] mniejszyja londanskija łoży zadzinoczyli sia j utwaryli Wialikaj Łoży, na czale katoraje stanuú wialiki majstra. Heta aficyjnaja data paústańnia masaneryi, jakaja z hetaha raptu[9] paczała nadzwyczaj chutka paszyraci sia úwa úsim świecie.

Pafranciszkanski Kaściol u Pinsku z paczatku XVIII w., ciapier Katedralny Kaściol pad wazwańniem Uniebaúziaćcia Najświaciejszaj Maryi Panny – wydatny pomnik niemadernowaj sakralnaj architektury ú stylu poźniaha baroku

U 1721 h. prezbyteryjanski kaznadzieja[10] James Anderson apracawaú pierszych kanstytucyjaú masaneryi. Jany zachawali cachowaha padziełu na stupieni (wuczniaú, czaladnikaú, majstroú). Byú ksztaltawany tajamniczy rytujał poúny symbolizmu, a taksama nakreślenyja szlachi, jakimi jszła ezaterycznaja mudraść i aświetnictwa ad stwareńnia świetu j pierszaha czaławieka, praz abjaúleńni j paświaczeńni da masonskich bratczynaú. U masonskaj idejalohii znajszło sia miejsca na kult Usiemahutnaha Architektara Suświetu albo Najwyszejszaj Istoty, a taksama na humanistycznaju etyku j paúsiudnaje braterstwa ludzioú. Paszyreńnie materyjalistycznaha j ateistycznaha świetapohladu ú wialikaj stupieni jość praduktam masaneryi. 17 lipienia 1889 r. na úsiaświetnaje kanhrehacyi łożaú masonskich u Paryży było zaznaczana adkryta, iża «pryjdzie dzień, kali jak manarchii, hetak i relihija buduć całkam źniszczanymi»[11].

Raspaúsiud i úłasnaja tymczasowaja żyćciazdolnaść zhadanych daktrynaú spryczynili sia da razmywańnia wiery ú nadpryrodżanaść Światoha Rymskaha Kaścieła j zarazom[12] nakłali sia na chadu útwareńnia absalutysckich ksztaltaú kirawańnia ú eurapejskich krainach. Hetaja chada atrymała rożnych nazowaú u rożnych krainach: u Francyi jana huknuła sia «halikanizmam» u honar siaredniawiecznych wolnaściaú francuskaha Kaścieła, u Aústra-Wuhorszczynie: juzefinizmam, ad imia Cesara Józefa II (1780-1790). Ista ża chady palahała na jak maha bolszaje samastojnaści dziarżaúnaj ułady ú pytańniach wiery. Nehatyúnyja nastupstwy hetkaje chady byli widawocznymi – faktyczna pierszaja laicyzacyja[13] wadbyła sia szcze za absalutysckich manarchaú.

Ilha nawat wysnawici, iża cesary hetaha świetu zabyúszy sia na toje, iż kożnaja úłada pachodzić ad Boha, paczali zaciskać hety ż Boham ustalawany Kaścieł i tych, chto słuhujuć jamu. Hetkaj achwiaraju staú sia Zakon[14] Tawarystwa Jezusawaha (Jezuity). Padstawaú na toje znajszło sia szmat. Dosyć zmowici, iż czalcy Tawarystwa byli spawiednikami j bliżkimi daradcami mnohich katalickich dynastyjaú, z toju tykiela rożnicaj, iż kali na peúnym etapu naszczadki henych dynastyjaú i czuć nie żadali pra Boha, tady j «prydworny Jezuita» byú im niawyhodnym surazmoúcam. Kab pazbawici sia úpływowaha kankurenta ú sfery sprawawańnia duchowaj i matarjalnaj ułady, manarchi zmusili na Papieżu Klemensie XIV kasacyju[15] zakonu ú 1773 h. uwa úsich krainach[16].

Wyniki absalutyzmu nia zmusili na siabie doúha czakać. Francuskaja Rewalucyja 1789 r. zrynuła manarchii ú Francyi, ale j nia tykiela henam, jana pachisnuła duchowaje padwaliny aútarytetu úłady úwa úsich eurapejskich krainach. Ale najhorszym była wostra antyrelihijnaja dy úprost djabalskaja jdejalohija rewalucyi. Czaho wartym chosz by symbolicznaje addańnie cześci «Bahini Rozumu» u Kaściele Notre-Dame de Paris?! Utropy[17] jduć zwonku wabnyja: «Roúnaść, wolnaść a braterstwa» – roúnaść biazbożnaha plebsu, wolnaść ad Pana Boha j braterstwa z djabłam. U świecie rewalucyi nie mahło być miejsca dla Boha, hetamu słuhawała j źmiena staroha kalendaru na «rewalucyjny», dzie nia było tydniaú, a tykiele dekady.

Formula madernizmu

Padobny pierakrut u hramadztwu nia moh nia mieci nastupstwaú u sfery «sakrum». Padważańnie úsich starych aútarytetaú i normaú paciahnuła padważańnia j aútarytetu Kaścieła j nawat na siaredzinie Kaścielu. Paústali hetak hukanyja «prahresyjnyja» teolahi, jakija ćwierdziać, iż usialakaja wiera úwa útruczańnie[18] zwyżnaturalowaha Boskaha da czasowaje prastory dy reczaisnaści jość nienawukowaju j stasuje sia tykiele z sameju wieraju. U paszyreńni tezaú swojnych madernistyja raspaúsiudżwajuć ścwierdżańnia ksztaltu: «...sfery nawuki j wiery aniweź[19] nie sudatykajuci sia j na wypadku piareczańniaú wiera maje sastupaci nawucy. Aprocz hetaha źmiest wiery maje ***stała zabnaúlaci sia razam z razwojam nawuki adpawiedna z wymohami historycznaha j hramadzkaha razwoju...***».[20]

(praciah na 5-j staroncy)

NASZA WIERA

MADERNIZM - ALBO FRANCUSKAJA REWALUCYJA Ú KAŚCIELE

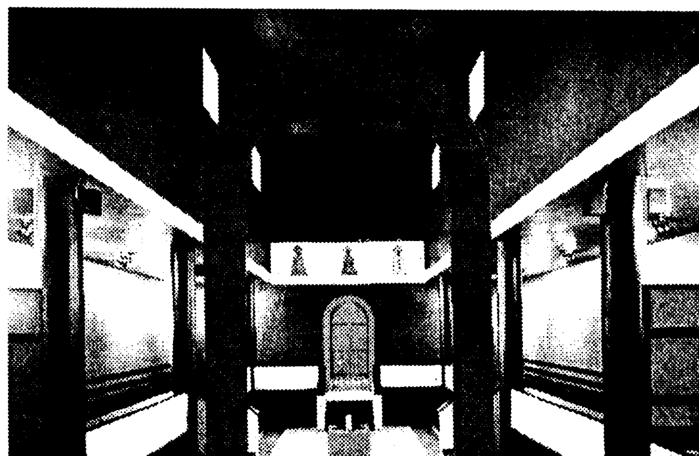
(praciah ź 4-je staronki)

Ciahom XIX st. madernistyja trywali, kali lha hetak wysławici sia, na pamieżży Kaścieła. Ichniaje wuczeńnie kanczatkowa znajszło sia na wasudżeńnie ú dekretu «Lamentabili», uchwalenym Papieżam Św.Piusam X 4.VII.1907, jaki «...65-iu artykułami nie pryjmuje j zsudżaje najhałaúniejszych zabłudańniaú[21] refarmizmu dy madernizmu...». Dalej cytujuczy dekreta:"...Ale dziela henaha, kab zabłudańni padobnaha kształtu, raspaúsiudżanyja za raptu nadzionnaha spomiż wiernymi, nie zakaranili sia b hłybaka ú duszach ichnych, i niepaszkodżanaj pierabywała by czyścinia ichnaje wiery, dahodna było Świaciejszamu Panu naszamu, wodle Boskaj Abacznaści Papieżu Piusu X, kab za pomaczczu służby hetaj Światoj Rymskaj i Úsiaświetnaje Inkwizycyi, najhałaúniejszyja ź ich byli adkinutymi j asudżanymi...". Zaciemima padstawowych z asudżanych pazycyjaú, a mienawita henych miż imi, jakija majuć na wialiki żal swajho raspaúsiudu j da siońnia:

p.22.Dahmaty, jakich pradstaúlaje Kaścieł jak Abjaúleńnia, nia jość praúdami niabiesnaha pachodżańnia, ale suć swajho rożaju[22] interpretacyjaj relihijnych faktaú, jakuju czaławieczy rozum wypracawaú dla siabie iż wialikaj ciażkaściaj.
p.24.Nie prystoić[23] asudżać ekzeheta[24], jaki kształtuje pieradumowaú, hetak iż ź ich wynikaje niepraúdziwaść albo sumliúnaść dahmataú z historycznaha hledziszcza, aby tykiela jon nie wasudżaú by samych dahmataú.
p.26.Dahmataú wiery należyć razumieci zhodna ź ichnaju prachtycznaju funkcyjaj, h. zn. jak kiraúnictwa da dziejańnia, a nia jak normy wiery.
p.52.Ad Chrystusa była dalokaju dumka fundańnia Kaścieła jak supolnaści, jakaja pierabywaje na ziamli na ciahom doúhaje czarady wiakoú; i nawat, wodle hadki [25]Chrystusawaj, chutka mieła było nablizici sia Karaleústwa Niabiosnaje razam iz kancom świetu.
p.53.Arhanicznaja budowa Kaścieła nia jość niaznakszalnaju, ale chryścianskaja supolnaść, jak i supolnaść czaławieczaja, padlahaje niaspynnamu razwoju.
p.54.Dahmaty, Sakramenty, hierarchija, jak u swojnym razumieńni, hetak i sapraúdnaści, nie stanowiać niwicz[26] inszaha, jak adno srodku praświatleńnia j etapu ewalucyi chryścianskaje dumki, jakaja wonkawymi dadatkami pawialiczyła j padaskanaliła małoha zarodku, schawanaha ú Ewanhellach.
p.55.Symon Piotr anikoli nie zapasoczwaú[27], iż atrymaú ad Chrystusa prymat u Kaściele.
p.56.Rymski Kaścieł staú sia haławoju úsich Kaściełaú nia pieraz szafunak[28] Boskaj Abacznaści, ale na wynik czysta palitycznaha stanowiszcza.
p.59.Chrystus śćwiardżaú nia skonczanaha wuczeńnia, da úżytku czaławiekam na úsi czasy, ale wuczeńnia, jakoja moża prystasoúwaci relihijnych pytańniaú da rożnych czasoú a wakalicznaściaú.

Ale na szczyry żal, dekretu «Lamentabili» nie paczuli, czy nie schacieli paczuci tyja, chto mknuú sia zrabić «rewalucyju», hetkaju niezaúważnaju, niehwałtoúnaju, całkam pakajowaju. Siońnia szczupła[29] wiadomy fakt, iż jaszcze papieża Piusa XII sija-tyja, wiadoma ź prahresisckija j madernistycznyja kardynały aktywowa namaúlali sklikaci saboru, ale św. pamiaci Pius XII nie paddaú sia na jochiery[30] madernistych.

Nowy czas

Madernowaja hreka-katalickaja „carkwa" u miescy Biała-Bore na Pamorji ú Zachodniaj Polszczy – prykład nowaj „sakralnaj" architektury, jakaja bolsz nahadwaje bar niż kaścioł

Tym czasam świet iszoú dalej u swojnym «postupu». Paśla peryjadu wojnaú nastupiú ujaúny «supakoj», ale tykiele nia ú sfery duchowaha zmahańnia. Paniawież adkryty pieraśled Kaściełu wyklikaje supraciwu wiernikaú, madernistyja iz pośpiecham karystajuć iż inszaha metadu: jany sprabujuć źniszczyć Kaścieła ź siaredziny. Jany pryciahwajuć u swaje szerahi upływowych kaścielnych dziejbitaú, kab jany pracawali zhodna ź ichnaj prahramaju. Jany dasyłajuć na duchowyja seminaryi talenawitych junakoú, kab jany wuczyli sia, stali sia światarami, biskupami j nawat kardynałami, a potym pracawali ú dusie madernizmu: wystupali suprać celibatu świataroú, suprać mnichoú, suprać prawawitaj hierarchii j aútarytetu Papieża Rymskaha, i swojnym razbeszczanym życciom hańbili Kaścieła j hetkim czynam padrywali jahonaha aútarytetu. Chosz u sercy jany wynoszwali spadzieú na pieramohu, iż kalikolwiek im zadaści sia[31] zachapić ułady ú Rymie j pawiarnuć aútarytetu hierarchii na swaju karyść, źwinawaciúszy ú schiźmie tych, chto wasłaniaje depazytu wiery Katalickaha Kaścieła.

Ale pojdziema pa kalei. Pamior wierny tradycyi św. pamiaci Pius XII, a na źmienu úzyjszoú Papież Jan XXIII. Nieszta mistyczna djabalskaje jość u tym, iża znoú było zhadanym hetaje spałuczeńnie Jan XXIII. Historyja úżo wiedała wodnaha Jana XXIII – antypapieża Baltazara Kosu – łotra j hwałtaúnika. Papież Jan XXIII nażal nia wydaú nowaj antymadernistycznaj bulli, nia wyczuú usiaje niebiaśpieki nastupu woraha. Jon sklikaú sabor.

(praciah budzie)

Jakub Sprenger
Henryk Institoris

[1] adyż – adnak (trasianka), hl. nowa-jorskaha „Wialikalitoúska – rasijskaha" słoúnika Dr. Jana Stankiewicza, baczyna 39.
[2] spaścierahaci – naziraci, hl. sł. Bajkowa j Niekraszewicza.
[3] hulajuć rolaú dy ú hulni, a hrajuć adno na strumantoch.
[4] sztuka – hetta ú znaczańniu – mastactwa.
[5] swojny – hl. nowa-jorskaha słoúnika Dr. Jana Stankiewicza na baczynie 1085.
[6] udacza – paniamiecku j prancusku – charaktar, hl. kowienskaha „Rasijska – Kryúskaha" sł. Wacława Łastoúskaha na baczynie 738.
[7] ludzioú – Dr. Jan Stankiewicz u sł. nowa-jorskim spres padaje „ludzioú" j aniżdy „ludziej". Bo czamu b tady nie padawaci „rublej, świńniej, maskalej"? Karystańnie zy słowaú iz kanczatkam rasiejskim, jak „dziaciej, haściej, waczej, naczej, ludziej" jo niepaśladoúnaściaj, niepryncypowaściaj a nacyjnaju niesaśpiełaściaj! Nia brak chwilolahaú, jakija za nawuczańnia paddali sia ciamieszańniu hakupanckich dahmataú: praz brak hadańniesi, praz nendzu Hodnaści – ale My nia musima być achwiarami czuźnoja hańby! Hodnaść panad usim! Pan Śkirhajła Palanecki.
[8] czatery – hetak pramaúlajuć u wabszary "Litwy letapisnaje", na czym warta zważyć a wysnawici.
[9] rapt – momant, hl. sł. Bajkowa j Niekraszewicza.
[10] kaznadzieja = prapawiednik
[11] Ci nie żywiem my ciapier za takoha czasu?!
[12] zarazom – spaczas – adnaczasna, adnaczasowa (trasianka), razam z tym (taksama), hl. nowa-jorskaha sł. Dr. Jana Stankiewicza na baczynie 420.
[13] laicyzacyja - uświaczeńnie - addańnie świetu
[14] zakon – orden mniski katalicki, hl. „Starabiełaruskaha leksikonu" M. Pryhodzicza j H. Ciwanowaj na baczynoch 63, 64.
[15] kasacyja - likwidacyja
[16] Zachawaú sia tykiela ú ziemlach litoúskich (Połacak), dałuczanych da Rasiejskaj Imperyi u pierszym razbory Reczypaspalitaj 1772 r., bo Cesarowa Kataryna II nie chacieła dziejniczać zhodna z «aświetnickimi» siłami Eúropy. Natomiest, kali nastupiła adnaúleńnie zakonu ú 1814 r., jon staú sia skasawanym u Rasiejskaj Imperyi (u litoúskich ziemlach)
[17] utropy – śledam, uśled (trasianka), hl. „Starabiełaruskaha leksikonu" M. Pryhodzicza j H. Ciwanowaj na b. 29 – „втропы". Paraúnujma da „patrapici".
[18] utruczańnie – umiaszańnie, zamiaszańnie, upich da jakoje-kolwieczy sprawy, tamsama, b. 29, 30.
[19] aniweź – anikolki, żadnym czynam. Sł. nowa-jorski Dr. Jana Stankiewicza, b. 53.
[20] «Madernizm» Marie-Cristine Ciarutti, «Nasza wiera» 1(15) 2001 h.
[21] zabłudańnie = istotnaja pamyłka = ras. zabłuždienije
[22] rożaj – rod, poł(sex), wid (trasianka), hl. „Starabiełaruskaha leksikonu" M. Pryhodzicza j H. Ciwanowaj, b. 143.
[23] prystoić – pamaskalsku подобает, hl. kowienskaha „Rasijska – Kryúskaha" sł. W. Łastoúskaha, b. 488.
[24] ekzehet = daśledczyk-teolah
[25] hadka – dumka, (myśl – polonizm), hl. kowienskaha „Rasijska – Kryúskaha" sł. W. Łastoúskaha, b. 818.
[26] niwicz – suzdrom niczahutki, hl. sł. Bajkowa j Niekraszewicza.
[27] zapasoczwaci – padazrawać (trasianka), hl. kowienskaha sł. W. Łastoúskaha, b. 488.
[28] szafunak – rasparadżeńnie (trasianka), hl. "Starabiełaruskaha leksikonu" M. Pryhodzicza j H. Ciwanowaj, b. 164.
[29] szczupła – mała, hl. sł. Bajkowa j Niekraszewicza.
[30] jochiery – chitryki, hl. nowa-jorskaha sł Dr. Jana Stankiewicza, b. 348.
[31] zadaści sia – udasca (szczyraja trasianka), hl. nowa-jorskaha sł. Dr. Jana Stankiewicza, b. 400.

NASZA WIERA

CZAHO CHOCZAM

ks. Robert Mäder

U wieraśni 1880 r. u Rymie wadbyła sia manifestacyja ú honar rewolucyjanistki Ludwiki Michel. Wodny z wolnamularoú (masonaú) maú pramowu, iż asłaúlała Lucypara, charunżaha modernistycznych idejaú. Chtości zakryczeú z natoúpu: «Evviva Satana! Niachaj żywie szatan!» Piać tysionkaú hałasoú paútoryli: «Niama Boha! Niachaj żywie djabał!». Ciahom kolkich rokaú padczas uraczystaściaú Maźzini, u Genovie (Genui) nosili czornaj charuhwy z abrazom Lucyparawym. Prezydent antyklerykalnaha koła, iduczy za sztandaram, pradeklarawaú: «Naszaju metaju jość utorknuci charuhwy szatanawaj na úsieńkich kaściełach dy na Watykanie. Pryjdzie dzień, kali kniaź hetaha świetu, pan nasz, zatryjumfuje nad Chrystusam, i jak praúdziwy Boh budzie słaúlony». Takim czynam heta jość szatanakracyja – djabława panawańnie!

My waznajmujema teokracyi, panawańnia Chrustusawa j Bohawa! Chrystus jość darohaj. My każma «darohaju», nie wadnej z mnohich. Jość tykiela wodna daroha. Chrystus jość praúdaj. Paútarajema praúdaju, a nie wadnej z mnohich praúdaú. Chrystus jość życciom. Heta suć try padstawowyja praúdy katolicyzmu.

Św.Pawał u liście da Filipianaú hetkaje stul robić wysnowy: Boh daú Chrystusawi jmia, katoraje jość nad usialakija jmiony: na jmia Jezus usialakaje kalena klenczyć, jakoje jość u niebie, na ziamli j pad ziamloju. Takim czynam heta jość panawańnie nad świetam j adzinaúładztwa! Teokracyja! Usi na kaleny pierad Chrystusam-Karalom!

Hetaha nia rymścić duch modernizmu, jaki paza hetym hukaje sia tolerancyjaj. Usi hrachi buduć wam darawanymi, moża nawat toje, iż zawiacie sia katalikami, iża ú niadzielu chodzicie na imszu. Ale stańcie tykiela pierad wytworniami, bankami, redakcyjami, ratuszami j parlamentami iz zaklikam: Na kaleny pierad Chrystusam! Tady hnieúna wyklinać buduć waszaje teokracyi.

Teokracyja, h. zn. paúsiudnaje, niemieżawanaje panawańnie Syna Bożaha ú celym usiaświecie, a znacza na kuli ziamnoje – heta jość najbolej niemodernistycznaje, nieliberalnaje, a razam z tym najpatrebniejszaje, najbolsz katolickaje, czaho majema wieścici z ambonaú j u presie. My razumiejema, czamu żydy ú heta nia wierać. Ale fakt, iża kataliki baczuć u hetym mary idejalistych świedczyć, jak mocna źbledła ideja chrystyjanizmu ú hetak hukanych chryścianaú.

My jość teokratami. Raztłumaczym adrazu, czaho razumiejema pieraz heta. Dla nas teokracyja heta panawańnie nad świetam j adzinaúładztwa Syna Bożaha. Paśla taho, czaho my czuli ú wihilijnuju nocz, panawańnie nad świetam j adzinaúładztwa Chrystusawa samo saboj razumieje sia: Chrystus jość Boham. Usio praź Jaho stała sia, usio paústała ź Jahonaje woli. Tak napisana ú światych knihach. Hetaha czytajamo ú św.Jana ú pierszym raździele: Chrystus tworcam usich reczy.

Dla ludzioú[1] jakija miarkujuć dalejszaha staje sia zrazumiełymym. Tworca úsich reczy jość ichnym ułaśnikam. Ułaśnik usich reczy jość panam usiaświetu; adzinaúładcaj, iż znacza teokracyi Jezusa Syna Bożaha! Usi pierad joj na kaleny!

U psalmie II majem wobrazu chryścianskaje teokracyi. Pan skazaú imnie: «Ty jość maim synam. Ja ciabie siońnia narodziú. Żadaj ad mianie, i dam tabie pahancaú u spadczynu twaju, a úwa úładańnie twajo krainy ziamli. Budziesz uradwać imi zialeznaju laskaj[2], i jak naczyńnia hanczarawaha pakryszasz ich. A ciapier, karalowie, zrazumiejcie; naúczecie sia, sudździowie ziamli. Słuhujcia Panu ú bojazi; a cieszcie sia Jamu iz trymcieńniem. Schapiecie sia za nawuku, kab kaliści nie razhniewaú sia Pan, i kab wy nie pahinuli z darohi sprawiadliwaje».

Jasnyja słowy. Kali adnym wyrazam choczam akreślić stasunku religii da politycy, to hetym wyrazam moża być adno teokracyja. Siońnia nia naksz. Nie demakracyja, adno teokracyja. Nie panawańnie ludu, adno panawańnie Bohawa. Prawa Jezusa, Syna Bożaha, jość prawam nad prawami, najwyszejszym pryncypam zakanadaústwa dla úsich dziarżawaú, normaju dziela úsich uradaú, usich zakanadaúczych instytucyjaú, paczaúszy ad roku 33, Chrystus, Karol karaloú, Cesar usich cesaraú!

Suwerennaść Jezusawa musić być waznajmionaju biezumoúna. I heta jość najbolsz musowy z usich religijnych, politycznych i socyjalnych postulataú.

Zhadajma Syllabus'a. Szto to Syllabus? To pieralik modernistycznych iłżewuczeńniaú, asudżanych u r.1864 Piusam (Pijam) IX. Papież admysłowa wasudziú politycznych iłżewuczeńniaú liberalizmu, naprykład modernistycznaje nawuki pra swabodu sumleńnia, religijnaju neútralnaść dziarżawy, suwerennaść ludu. Staryja ludzi jaszcze zdolejuć apawieści pra buru, jakaja prajszła pa ziamli paśla waznajmieńnia Syllabus'u. Ziamnaja kula słuchała j uraziła sia, kali paczuła iż jość liberalnaju.

Ale ż heta wielmi prostaja sprawa. Piús IX pawiedaú ułasna tykiela toje: Chrystus jość wuhławym kamianiom ludzkoje supolnaści. Chrystus wałodaje boskim prawam panoúnaha nad rodam ludzkim. Heta Jahonaje prawa panoúnaha nie minaje. Bożyja prawy suć panad prawami ludzkimi. Pierad Chrystusam nia można spasyłaci sia na toj, ci inszy artykuł konstytucyi. Szalenstwam jość damahaci sia z Boha swabody sumleńnia, swabody religii, nabażenstwaú, słowa, schodaú i presy. Stasoúna Úsiamocy, adwiecznaje mudraści, sprawiadliwaści, lubowi nia jsnujuć uwohule nijakija prawy, jość adno zabawiazki. Hetaha razumieja kożny jakomu suczasny liberalizm nie wadabraú resztki zdarowaha rozumu.

Stwareńnie moża zrabić rewolucyju, uźniać muty[3], dapuścici sia hrachu, ale budawać prawa na hrasie, heta pastawić czaławieka panad Boha, a Boha niżej ad czaławieka. Takoje pastaúleńnie czaławieka panad Boha, a Boha niżej ad czaławieka jość reczaisnaj detronizacyjaj najwyszejszaj Istoty.

My wiedajem, iż Francuskaja Rewolucyja zakonam parlamentu wyrazna zdetronizawała Boha. My wiedajem, szto tady nia tolki[4] im zależała na źniszczeńni monarchii karalowaje, kolki na źniszczeńni monarchii Bohawaj. Historyja dziewiatnancataha staroczcza, jakaja úłasna jość historyjaj liberalizmu, była dalejszym ciaham hetaha parlamenckaha zakonu j jahonaha paszyreńnia na cely świet.

Dnieś Karaleústwa boskaje Chrystusowaje niaznanaje. Paskal słuszna zaúważyú: najbolsz datkliwy pieraśled palahaje na zamoúczwańni. Kali dasiahnuć taho, iż nichto nia każa úżo pra dadzienuju asobu, to chutczej jaje hetym pachawajuć, aniż najhorszym pieraśledam. Takoju metodaj źniszczanaje supolnickaje (hramadzkaje) Karaleústwa Chrystusawa.

Dzie siońnia siarod prawadyroú stanawita każuć ab supolnickim Karaleústwie Chrystusawym? Czy każuć pra heta siarod nawukoústwa, kupiectwa, politykaú? Hetaja suczasnaja religijnaja neútralnaść uwa úsich halinoch hramadzkaha życcia jo najbolszym a najradykalniejszym pieraśledam Chrystusa ú historyi, bolsz szatanskim, aniż pakuta Wialikaje Piatnicy.

U wyszejszych kołach użo nia każuć pra Jezusa, bo nichto nia chocza trapić pad praklon aśmiajańnia, kudy traplaje kożny, chto wysłaúlaje kahości, chto ani ú politycy, ani ú nawucy, ani ú sztodzionnaj pracy, ani ú chutkim czasie j u dabraczynnaści nie hulaje[5] nijakaje roli.

My waznajmujema teokracyi Chrystusowaj, panawańnia Jezusawa nad usimi narodami j úsimi ludźmi nia tykiela na padstawie Jahonaje boskaści, ale roúna ż na padstawie Jahonaha wodkupu. Wokup jość wosiaj dziejaú świetu. Barźdżej możam ujawić sabie koła bież siaredziny, aniż historyi świetu biez Chrystusa. Nijaki inszy fundament nia moża być zakładzieny.

My byli dziećmi hniewu. My służyli Bohu ú hrasie. Chrystus adkupiú nas z mocy zła, kab nas addać u ruki ajcoúskaj lubowi Bohawaj. Wiedajcie, iż wy adkuplenyja nia minajuczymi złatam a srebram, ale biazcennaj Krywioju Chrystusowaju, Baranka biaz zmazy. Wy jość ułasnaściaj Taho, chto was adkupiú. Należycie da Chrystusa Pana. Hetyja dwa słowy nia mohuć i nie pawinnyja być raździalonymi. Jany należać adno adnamu: Chrystus-Pan. Heres universorum, każa św.Pawał - dziedzicz świetu. Niszto nia jość bolsz ahruntawanym, jak tyja prawy Úkryżawanaha.

Kali b kinuć pytańnia, ci nad świetam maje panawać patuha tyranaú, chitraść politykaú, hroszy miljarderaú ci miłaść Barankawa, biaz sumliwu úsi my pastanawili sia b na imperyjalizm miłaści.

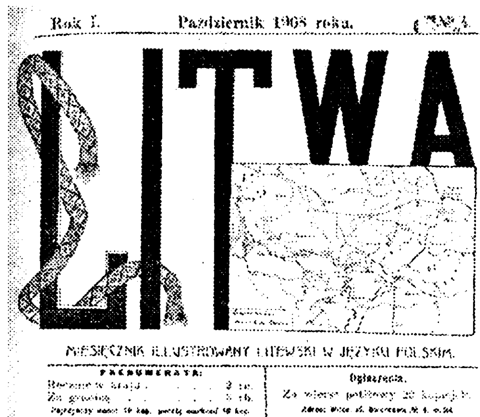
Kali ż tron świetu wodle prawa należy sia tamu, chto jaho najbolsz pakachaú, to biaz pytańniaú należy sia Jezusu. My waznajmujema teokracyi pryjaciela hresznikaú, pryjaciela dziciaú, pryjaciela biednych i chworych, boskaha Dziciatka z Betlejemu, muża boleści z Golgoty. Żadajem kab Jon panawaú.

Biazsprecznym faktam jość, iż ciapier u hetuju teokracyju Zbawicielawu – napraúdy – wierać ledźwie kolki cichich duszaú u celym krai. Ahułu hetaja dumka zdaje sia niezrazumiełaju j niewykanalnaj. Miłaść Zbawicielawa nia jość wyznanaju za mahutnaść ani ú politycy, ani ú życci ekonomicznym narodaú. Wyjawa, a szcze bolej duch Ukryżawanaha źnikaje sztoraz bolej z ratuszaú, szkołaú, salaú sudowych i cechaú pracoúnych. Kali b pryjszoú dzikun z afrykanskaje puszczy ú naszyja wialikija miesty dy zapytaú pra chryścianstwa, ź ciażkaściaj zdoleli b jamu hetaha pakazać aprocz jak u kaściełach dy siemjach. U życci paspalitym niamasz chryścianskaha duchu. Jezus jość karalom biaz klajnotaú, cesaram bież ziamli.

(praciah na 7-j staroncy)

STARAJA LITWA

U tytulu naszaj gazety napisana, iż jana zafundawanaja ú 1908 r. I heta nie wypadkowa, paniawież gazeta z hetkim mianom isnawała za tahaczaśsia. Zafundawali jaje asoby, jakija úważali siabie za Litwinaú, a wodle etnicznaha pachodżańnia bałtami, ale byli wychawanymi ú polskaj kulutry. Gazeta wychodziła pa polsku. Zaraz my praciahwajem czarodaúki publikacyjaú ź «Litwy» tahaczasnaj, padajuczy úłasnaha kamentaru da tajmawanych tekstaú, bo úważajema swojnych[1] spociamaú chosz i szmat u czym zhodnymi zy spociamami aútoraú «Litwy» tahaczasnaj, ale nia całkam tojesnymi. Dnieś tajmujem[2] artykułu „Duch narodawy" iz numaru 3 roku 1908.

Rok I. Październik 1908 roku. №3.

LITWA

MIESIĘCZNIK ILUSTROWANY LITEWSKI W JĘZYKU POLSKIM.

DUCH NARODAWY[3]

Z peúnaściu, hałoúnaj rysaj narodu jest jaho jazyk, ale pa im nia mieniej ważnaj rysaj duch narodawy. Majem narody, katory mima straczańnia swajho jazyka, majuć asobny rysy, naprykład żydy. Suć[4] narody, katory stracili u wialikszaj czaści swoj jazyk, ale swajaho ducha nie stracili. Da takich należać irlandczyki, litwiny. Pamima taho, iż[5] irlandczyki mowiać pierażna pa angielsku, nie úważajuć siabie za anglikaú, a to dlataho, iż u ich nie wyhas duch narodawy.

Litwiny też pamima taho, że[6] u czaści pryniali jazyki sławianskija, wyrakajuczy sia swajaho, czy to z pryczyny wyższaści czużoj kultury, czy z pryczyny czużoj polityki – zachawali adnak ducha narodawaha. Z taho powadu spolonizawana ú Litwie szlachta, miaszczanstwa i lud czujuć jednaść z litwinami, katory útrymali swoj jazyk. Nazywajuć siabie litwinami, a nie palakami, sia cieszuć iz padniasieńnia sia[7] sprawy narodawaj, chodziać na wieczary litoúski, teatry, należać da kołaú ralniczych[8], spażyúczych razam z nimi. Prenumerujuć[9] nawat pisma[10] litoúski, katory mała luba[11] poúna nie razumiejuć, sia wuczać jazyka litoúskaha, sprawu litoúsku padpirajuć[12] pieniaziami[13], sia interasujuć proszłaściu Litwy, rucham narodawym, czytajuć kniżki i pisma polski luba inszy ú duchu litoúskim, paniawież suć z ducha litwinami.

Padczas walnaha sojmu litoúskaha ú Wilnie, u sali miejskaj u 1905 r. radzili u jazyku litoúskim. Wajszła tam grupa ludzi mowiaczych pa polsku, nie razumiejuczych jazyka litoúskaha i zażadali paútareńnia choć u skarocie taho, szto mowiła sia pa litoúsku, gdyż[14] sia wyrazili, iż pa litoúsku nie razumiejuć. Uziata ich za palakaú i zapytana, paszto[15] tut pryjszli, gdy pa litoúsku nie razumiejuć. Adpawiedziali, iż chacia ż pa litoúsku nie úmiejuć, ale suć litwinami i żadajuć paútareńnia pa polsku rezolucyi źjezdu. Stała sia zadosyć[16] ich zyczeńniu. Szto prawodziła[17] tych ludzi na sojm litoúski, gdy jazyka litoúskaha nie razumieli? - Patryjotyzm, duch narodawy, narod litoúski z katorym oni czujuć sia ú jednaści pamima roznych intryg endeckich.

Amal cieła katolicka ludnaść Litwy duża[18] da jednaści z tymi litwinami, katory jazyka ajcoú nie zapomnili[19], paniawież u ich widzić wialikszu siłu niż[20] u siabie; paniawież czuje jeżali nie samawiedna[21], to instynktoúna jednaść krywi, jednaść pachodżańnia i siłu duchowu, katora ich prawodzi da jednaści, da supolnaj pracy, da supolnaha úporu[22].

[1] swojny – hl. nowa-jorskaha "Wialikalitoúska – rasijskaha" sł. Dr. Jana Stankiewicza na bałonie 1085.
[2] tajmujem – źmiaszczajem.
[3] narodawy = nacyjanalny
[4] suć = jość (3 as. mn.ł.), paraúnujma da polskaha „są", łacinskaha „sunt".
[5] iż = szto
[6] że = szto
[7] padniasieńnia sia = uzdymu
[8] ralniczych = ad ralli = sialanskich
[9] prenumerujuć = padpiswajucisia
[10] pisma = gazety, wydańni
[11] luba = albo
[12]padpirajuć = padtrymliwajuć
[13] pieniaziami = hraszyma
[14] gdyż = bo, kali ż
[15] paszto = nawoszta
[16] stała sia zadosyć = uliczyli ichnaje praźby
[17] prawodziła = wiało
[18] duża = dziejasłoú dużać = imknucisia
[19] zapomnili = zabyli
[20] niż = czymsia
[21] samawiedna = z natury, unutrana
[22] upor = supraciú

NASZA WIERA

CZAHO CHOCZAM

(praciah ź 6-je staronki)

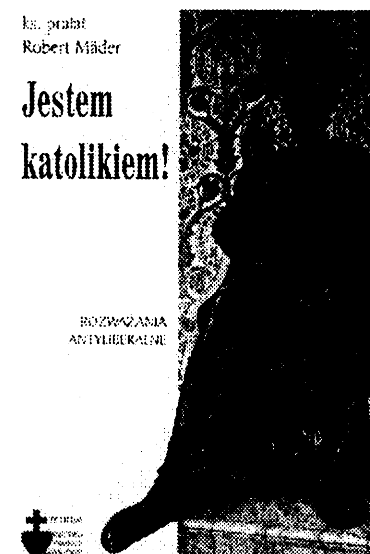
30 rokaú tamu úźwiali na Apostalskuju Stalicu wiaskowaha dzicia[6]. Jano ústupiła j pisała: Omnia instaurare in Christo! Usio adnawić u Chrystusie! Szto heta było? Aznajmieńnie teokracyi Chrystusowaj. Usialakija ludzkija paczynańni, jakija-b-kolwiek jany byli, musiać mieć ducha Chrystusowaha j kaścielnaha. Chrystus jość duszoj usich reczaú. Chrystus jość pawietram, jakim dychajem. Chrystus jość usim! Niamasz inszaha jmieńnia, u jakim my mahli b być zbaúlenymi.

My nie żadajema, kab papieży byli cesarami, szto panujuć nad świetam, biskupy kniaźmi, probaszczy burmistrami. My choczam tykiela, kab światar-Chrystus staú na czale ludzkaj supolnaści, na czale politycznaha j socyjalnaha ładu. Ewangelija jość padstawaju życcia paspalitaha! Usio, czaho czynima, czyńma ú dusie Chrystusowym. Niachaj usio pachodzić ź wiery! Usio, bo my jośma katalikami!

Inszyja z koźnaj nahody zaznaczajuć, iż jany suć demokratami, bo hetaha wymahaje progres. My ż iz koźnaj nahody wyznawajma, iż my jośma teokratami. Dziacinstwam było b czakaci na pazdaraúleńnia świetu wad demokracyi j panawańnia ludzioú. Rozum każa, iża pazdaraúleńnia moża nam dać tykiela teokracyja, h. zn. panawańnie Úsiamocnaha. Chto zycza ludztwu dabra, toj malitwuja j pracuja dziela najuznioślejszaha z usich idejałaú, nad źniszczeńniem modernistycznaha satanizmu j ustalawańniem teokracyi katolickaj. Karalawańnie Chrystusa Boha-Światara na ziamli.

Usi praúdziwyja reformatary, wodle wysłoúja anhielskaha światara, mknuli sia da teokracyi. Ja dadam: Usi praúdziwyja chryścianie majuć u natury czahości światarskaja j mknuci sia da teokracyi Chrystusowaj. Słowy ú liście da Filipianaú musiać staci sia jaszcze kroć poúnaju praúdaju: usialakaje kalena maje zyhbaci sia na ziamli, u niebie i pad ziamloju. Albo szto toje samaje: chwała Bohu na wyszyniach, a na ziamli supakoj ludziam dobraj woli.

Ks. prałat Robert Mäder
(raździeł z knihi «Jestem katolikiem!», drukuje sia pawodle wydańnia z 1929 r.)

[1] ludzioú – Dr. Jan Stankiewicz u słoúniku nowa-jorskim spres padaje "ludzioú" j aniżdy "ludziej". Bo czamu b tady nie padawaci "rublej, świńniej, maskalej"? Karystańnie zy słowaú iz kanczatkam rasiejskim, jak "dziaciej, naczej, haściej, waczej, ludziej" jo niepaśladoúnaściaj, niepryncypowaściaj a nacyjnaju niesaśpiełaściaj! Nia brak chwilolahaú, jakija za nawuczańnia paddali sia ciamieszańniu hakupanckich dahmataú: praz brak hadańniesi, praz nendzu Hodnaści – ale My nia musima być achwiarami czużnoja hańby! Hodnaść panad usim! Pan Śkirhajła Palanecki.
[2] laska – hetta ú znaczańniu berła, ale zwyczajna ú znaczańni jak pamaskalsku – посох.
[3] muta – bunt, słoúnik Bajkowa j Niekraszewicza.
[4] tolki – hetulki, pamaskalsku – столько, nowa-jorski słoúnik Dr. Jana Stankiewicza, baczynka № 1145. Bo : tolki kolki, ale nia "stolki skolki".
[5] hulajuć rolaú dy ú hulni, a hrajuć adno na strumantoch.
[6] św.Pius X

ZIEMLI LITWY

WAJAWODZTWA SMALENSKAJE

U XI w. Smalensk nad hornym Dniaprom byú haloúnym miestam sławianskaha[1] narodu Krywiczoú. U XI w. staú sia stalicaj udzielnaha kniastwa, jakoje ú XIV w. stała sia hałdoúnikam[2] Litwy, a ú roku 1404 Witaút pryłuczyú jaho całkam da Wialikaha Kniastwa i zamianiú z czasam na wajawodztwa. Za Żygimonta I[3] Smalensk zdabyú u r. 1514 Wialiki Kniaź Maskoúski Wasil Iwanawicz, a karol sastupiú jaho Maskwie traktatam z roku 1522. Adtud praz let 89 Smalensk należaú da Maskwy. U roku 1611 adzyskaú jaho Żygimont III[4] i pawiartaú daúnaha wajawodztwa, katora jak wajawodztwa polskaje[5], faktyczna istnawała tolki praz let 56, gdyż u roku 1654, za Jana Kazimiera, apanawaú Smalensk car Alaksiej Michajławicz, a Adnruszaúski razdym 1667 dazwoliú na pryłuczeńnie Smalensku da Rasiei, szto úreszcie paćwierdziú traktat Hrżymułtoúskaha[6] ú roku 1686.

Kresławych senataraú heta wajawodztwa mieła troch, to znacza: biskupa, wajawodu i kasztalana smalenskich. Dzialiłasia na dwa pawiety: Smalenski i Staradubaúski. Hrodzka starostwa smalenska należała da wajawody. Herb wajawodztwa jest: laska złata, albo berła, u szeraj tarczy, na czyrwonaj charugwi. Jak tytularna wajawodztwa dla histarycznaj pamiatki nie pierastawała istnawać da kanca Reczypaspalitaj,

Plan m. Smalensk 1611 r.

adpraúlajuczy swaje sojmiki, hetak hukany egzulanckie, u Wilnie: wajawodztwa ú kaściele AA.Bernardynaú, a pawiet Staraduboúski ú Karmelitaú Bosych pad Wostraj Bramaj. Na hetych sojmikach wybirana z każdaha pawietu pa dwuch pasłoú sojmawych i pa dwuch deputataú na trybunał. Mundur wajawodztwa byú kuntusz karamzynowy, żupan i wyłohi granatowy. Pawiet Staraduboúski dla adroźnieńnia úżywaú kuntusza szafirowaha, a żupana i wyłohaú koleru sałamianaha. Pieradastatnim biskupam tytularnym smalenskim byú znany dziejapisar Adam Naruszewicz, a astatnim Tymotewusz Horenski.

pawodle «Geografia historyczna ziem dawnej Polski» Zygmunt Gloger, Kraków 1903 r.

[1] sławianskaha – wiedama ż heta bolej jak spreczna, ale dziela Zygmunta Glogera to nie było musić nahetulki aktualnym jak dziela nas siońnich.
[2] hałdoúnik – wasał (ź niamieckae), hl. Kroniku Bychaúca j „Starabiełaruskaha leksikonu" M. Pryhodzicza j H Ciwanowaj, b. 39.
[3] Żygimont I Stary – Karol Polski = Żygimont II Stary Wialiki Kniaź Litoúski, rożnica ú liku źwiazanaja iz panawańniem Żygimonta Kiajstutawicza – Wialikaha Kniazia Litoúskaha
[4] Żygimont III = Żygimont IV, hł. zaúwahi 3
[5] polskaje=litoúskaje, u sensie należała da Reczypaspalitaj
[6] Hrżymułtoúski – nia wedajuczy napeúna kim byú z pachodżańnia : polakam ci ličwinam – nie pisali my ani Grzymułtowski ani Hrymułtoúski.

POEZYJA

WALECZNE DUDY

Do Królewstwa Litewskiego
Spiewam hymn ze serca swego.
Graj Dudarze! Dui dudo!
Znów o Litwę bitwy będą!
Znów dowiedźmy dzidą mieczem
Prawa Pospolitej Rzeczy.
Na obszary aż do Dońca,
Tuły, również do Królowca
Panowania zaś nad Moskwą,
Cwierą, i Kaługą, Pskowem,
Nowgorodem i Wieliżem –
Pod Unickim Rzymskim krzyżem!
Niech to będzie! Niech się stanie!
Nigdy Litwy nie oddamy!
Zawsze Litwa wolną będzie,
Zaś panować będzie wszędzie!
Znów!

Pan Skirgiełło Połaniecki

WALECZNYJA DUDY

Da Litoúskaha K'raleústwa
Pieju hymn zu swajho serca.
Hraj Dudaru! Dui dudziu!
Zaś za Litwu walka budzia!
Zaś dawiedźma dardaj, mieczczu
Prawa Paspalitaj Reczy
Na prastory da Danca,
Tuły dy Kuralaúca,
Panawańnia nad Maskwoju,
Ćwieraj, Pskowam, Kałuhoju,
Noúharadam a Wialiżam –
Pad Unickim Rymskim Kryżam!
Chaj to budzia! Chaj sia stanie!
Niżdy Litwy niewaddama!
Byćmie wieczna Lićwie wolnaj!
Spres naúzczolnaj a panoúnaj!
Zaś!

Pan Śkirhajła Palanecki

LITVA

Gazeta «Litwa» była adnoúlena ú 1995 r. Da 1998 r. u redakcyju úwachodzili: Uładzimier Michniewicz, Alaksandar-Jan Stralcoú-Karwacki i Uładzimier Piatrowicz. Z 1999 r. skład redakcyi źmianiú sia i hety numar padrychtawali:

Redaktar: Alaksandar-Jan Stralcoú-Karwacki

Karektura: Pan Śkirhajła Palanecki

Wiorstka: Jan Stary

Naszy pryncypy i jak nas znajści:

Redakcyja gazety drukuje materyjały z metaj zabiezpiaczeńnia swabodnaha pierapływu informacyi, biaz zhody aútaraú i nie niasie adkaznaści ú adpawiednaści z zakanadaústwam ab aútarskich pravoch, u suwiazi z adsutnaściu prawawoje dziarżawy na terytoryi Respubliki Biełaruś. Adkaznyja za dakładnaść faktaú, padadzienych u artykułach suć aútary publikacyj. Redakcyja maje prawa na stylovaje j gramatycznaje redagawańnie aútarskich materyjałaú.

Posztawaja skrynka:
p/s 26, 220050 Miensk-Litouski
Recz Paspalitaja Litwa - Res Publica Lithvania
e-mail: litva@adukatar.lingvo.minsk.by
www.edukator.org/litwa/